

שיחת מוסר מהג"ר יעקב יצחק רודערמאן

מיתת תלמידי רבי עקיבא

איתא ביבמות (דף ס"ב ב'), "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם וכו', תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת."

והנה ממה שמתו כולם בין פסח לעצרת שהוא הזמן של הכנה לקבלת התורה מבואר שמתו מפני שלא היו ראויים לתורה. אבל הגמ' אמרה שמתו מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. ולפ"ז מוכח שמה שלא נהגו כבוד זה לזה הוא הסיבה שלא היו ראויים לתורה. וצריך ביאור, מה הקשר בין הנהגת כבוד זה לזה וקבלת התורה?

ונראה לומר בזה בהקדם ביאור דברי הגמ' בעירובין (דף נ"ג א'), "והאמר רבי יוחנן, שנים עשר תלמידים היו לו לרבי אושעיא בריבי, ושמונה עשר ימים גידלתי ביניהן, ולמדתי לב כל אחד ואחד (כמה היה מחודד, כלומר, בכולן הכרתי מה חריפות יש מזה לזה, רש"י) וחכמת כל אחד ואחד (כמה זה חכם מזה, וכמה למד יותר ממנו, רש"י)." וצריך ביאור, מה התועלת בידיעה זו, ולמה השתדל רבי יוחנן לדעת את המעלות של תלמידי רבי אושעיא?

ונראה, דהנה איתא בתענית (דף ז' א'), "הרבה למדתי מרבותי, ומחבירי יותר מרבותי, ומתלמידי יותר מכולן." ומבואר שמה שאפשר ללמוד מחביריו הוא יותר ממה שאפשר ללמוד מרבותיו. אלא שלא שייך ללמוד מחביריו אא"כ מחשיב אותם ומכיר את המעלות של כל אחד מחביריו. ובזה מבואר למה השתדל רבי יוחנן לדעת את המעלות של תלמידי רבי אושעיא, שהרי הם היו חביריו, ורבי יוחנן רצה ללמוד תורה מהם, ולכן היה צריך מתחילה להחשיב אותם ולדעת את מעלותיהם. וזה נכלל במה דאיתא באבות (פ"א מ"ב), "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", שע"י שבני אדם מחשיבים זה את זה ואוהבים זה את זה יכולים ללמוד תורה זה מזה.

ולפ"ז יש לבאר ג"כ את מיתת תלמידי רבי עקיבא, שמאחר שלא נהגו כבוד זה לזה נמצא שכל אחד לא הכיר את המעלות של חבירו, וממילא לא היו יכולים ללמוד

תורה זה מזה. מטעם זה מתו בין פסח לעצרת שהוא הזמן של הכנה לקבלת התורה, שהרי הם היו חסרים את העיקר הגדול של לימוד תורה מחברים.

בזמן הזה של הכנה לקבלת התורה מוטל עלינו לתקן את החטא של תלמידי רבי עקיבא ע"י שלום ואחדות בין תלמידי הישיבה, ובזה נזכה לקבלת התורה בשלימות.